

Minus — manj.	Multiplicand — multiplikand, poštevanec, množenec.
Minute — minuta.	Multiplication — množitev, poštevanje.
Mischungsrechnung — zmešniračun.	Multiplicator — multiplikator, poštevec, množivec.
Mittelpunkt — središče.	Multipliciren — množiti poštovati.
Mittelpunktswinkel — središčni kot.	
Mittelpunktsgleichung — središčna enačba.	
Mittlere geometrische Proportionale — srednja geometrijska razmernica.	
Monom — enočlenik.	

N.

Näherungsbruch — približni drob.
Nebenwinkel — sokot.
Nebenseite — diagonala.

(Dalje prih.)

Umetnost.

Dobili smo za novo leto štiri zvezke lepega dela za orglarje in cerkvene pevce pod imenom: »Napevi cerkvenih pesem«, nabral in za petje postavil Andrej Vavken, učenik v Cerkljah. II. zvezek obsega tri pesmi za misijon, dve pesmi za sv. obhajilo in eno mašno pesem; III. zvezek ima šest Marijnih pesem: »Šmarnična«, »Slava Mariji«, »Marijina lepota«, »Prisega Mariji«, »V slavo Mariji majnikovi«, »Marija tolažnica«; IV. zvezek ima tudi eno obhajilno in pet Marijnih pesem: »Slovo od cerkve Marijne«, »Lepota Marije Device«, »Češčenje M.«, »Darček za M.«, »O slovesnosti M. majnikove«. G. izdatelj je že v svojih prejšnjih zvezkih pokazal, kako milo mu peje domača struna; v pričujočih pesmih pa veje še v lepih melodijah nekaki posebni umetniški duh, kateri se v današnjih pesmih redko še dobiva. Živo priporočamo tedaj te napeve vsem gg. orglarjem in cerkvenim pevcem. Prodaja jih Giontini zvezek po 30 kr.

Šolsko obzorje.

Iz Zagreba. Pedagogičko društvo je vlada dovolila, ter se je že ustanovil začasni odbor. Predsednik društvu je za sedaj g. Ivan Filipović, tajnik g. Tomaž Ivkanec in blagajnik g. Ljudevit Modec. Omenjeno društvo je prvo društvo te vrste na Hrvatskem, vse oči so sedaj obrnjene vanj, vse se nadeja najboljšega uspeha. Več o tem novo oživljenem društvu prihodnjic. *) — Novo leto nam je prineslo tudi nov pedagogički list, ki ga bo vredoval g. Filipović z imenom »Prosvjeta« (omika), in bo vsako sredo na celi poli z mesečno priložnostjo pedagogičko-znanstvenih del izhajal. Ako pod težkim bremenom marljivi gosp. vrednik ne vpeša in ako materijalnih zaver ne bo na poti življenju tega novega lista, imeli bomo hrvatski učitelji nič manj kot tri pedagogičke liste. Vredno je vedeti, da se naše pedagogičko delovanje tudi po splošnih glavnih šolskih principih razlikuje.

»Šolski prijatelj«, ki nastopa 5. leto svojega življenja, brani državno šolo in hoče, da se šola popolnoma iz soseskinih rok odterga, »Napredak« pa, ki

*) Prosimo.

Vredn.

je le eno leto stareji od »Tovarsa«, terdi ravno nasprotno, ter nikakor dovoliti noče, da bi šola, dotično učiteljstvo pod neposrednim nadzorom in varstvom države boljnih dni doživelo. Po teh splošnih principih se sedaj tudi učiteljstvo razlikuje, in dokler se to vprašanje tudi na literarno-pedagogički poti ne reši, bojo te naše stranke pravemu pedagogičkemu razvitku le škodovale. Novi list »Prosvjeta« se v tej ideji z »Napredkom« popolnoma vjema, zato jo pa tudi nekteri za nepotrebno imajo in si na vse kriplje prizadevajo, da vredniku dokazujejo nepotrebno tretjega lista. Take in enake razpertije, ki se v poslednjem času kažejo med našim učiteljstvom, nam vsaj toliko koristijo, da budé učitelje iz spanja, a nasledek mora biti, da bo večé števílo naročnikov, ki se na ktero stran nagne, dotičnemu listu vsaj večkrat na mesec izhajati pomagalo. Sicer se pa sploh literarna pedagogička podvzetja, ako se pomnožujejo, le veselo znamenje veselejšé prihodnosti!

Lj. T.

Iz Šent Jerneja na Dolenskem. Znamenito in veselo je bilo za sosedé štajerske učitelje šolsko leto 1871, Bog vé, ali bode letošnje novo leto 1872. tudi za nas kranjske ljudske učitelje tako srečno, da bomo namreč dobivali zboljšano plačo iz okrajnih blagajnic? Bog daj, da bi se kmali uresničilo, kar je preteč. l. slavni deželni zbor sklenil.

Kaj čversto si nastopil, dragi »Tovars« svoj XII. tečaj, obsijalo te je že zlato in milo solnce novega leta. Zastopaj, kakor do sedaj čversto učiteljstvo, uči, budi in vnemaj v dobrem na šolskem polji. Ko bodeš tudi kranjskim učiteljem veselo naznanil boljše materialno prihodnost, gotovo boš imel med gg. učitelji vse naročnike, da ne bode, kakor zalibog! sedaj le sim ter tje, ko morajo biti dva ali trije na en iztis naročeni. Pretečena leta so nam prestvarili postave, nadzorstvo, stanje in morebiti že tudi plačo. Kar se tiče nadzorstva so v nekterih krajih kaj marljivi možje izvoljeni. Zopet v drugih se zeló malo za šolo brigajo, kakor se tu pa tam sliši. Naš krajni šolski svet ni tak, ker ima skerb za šolo, kajti v njem so verli možje izvoljeni, med njima dva deželna poslanca. Imeli smo meseca novembra pret. l. šolsko sejo, v kateri je bilo posvetovanje zarad šolskih proračun.

Po dokončanju računov in drugih spisov od okrajnega šolskega sveta, nam predsednik krajnega šolskega sveta g. Jožef Zagorec pokaže obligacije, ki jo je neki šolski dobrotnik daroval o smerti, od katere se vsako leto dobiva blizo 24 gold. a. v. obresti. Razkazoval je, da je že 24 gold. a. v. prihranjenih, in od poldruzega leta spet obresti. Gotovo veliko denarja za šolske potrebe, kakor je blagi dobrotnik želel, da se otrokom kupujejo šolske bukve, pisavne knjižice, peresa in šolske reči, gotovo tudi učilni pripomočki. Ker so pa že nekaj let bile prekucije o šoli, in se ni za ta denar nič omislilo, in tako se je toliko denarja prihranilo. Pogovarjaje se, kaj bi se napravilo, ker potreba je zeló veliko reči, prederznil sem se koj prvič prositi in nasvetovati, da bi s tem denarjem vpisali šolo kot dosmertni ud v družbo svetega »Mohorja« v Celovcu; in kot vstanovnik s 50 gold. pa k slov. »Maticí« v Ljubljani; tako da bi »Maticí« vsako leto 10 gold. plačali, ter z drugim denarjem lahko še druge šolske reči nakupimo. Ugovarjali so mi nekteri na prvi hip, posebno da »Matica« izdaja preučene knjige, ki jih šolski otroci ne razumejo. Razjasnoval sem potem, da je namen moj, da podlago k šolski bukvarnici vstanoviti, ter ne le samo za šolsko mladino, temuč tudi za daljne izobraževanje učiteljev skerbeti. Ta moj predlog je podpiral g. Dr. Rudež, krajni šolski nadzornik, ter se je sklenilo, da se šola v Šent-Jerneji kot dosmertni ud v društvo sv. »Mohorja« v Celovcu vpiše, kar se je že zgodilo, in bomo se za leto 1871, vse knjige dobili. Tudi se bode šola vpisala k »Maticí« kot vstanovnik s 50 gld.

Poslal je zopet v drugič okrajni šolski svet v Kerskem dobre šolske knjige, in zraven še od slavne c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani blagovoljno podarjeno knjigo »Nauk o umni živinoreji«, kratak navod k vzreji domačih sviloprejk »Živali kmetijstvu in gozdnarstvu koristne«, s posebnim ozirom na zatiranje škodljivega merčesa, dve knjigi »Prirodopisje za ljudske šole« spisal Fr. Govekar, učitelj; in »Prirodoslovje« v podobah, spisal Iv. Tomšič. Kaj dobro je došla tudi knjiga »Štirje letni časi«, ki jih otroci radi gledajo in posebno pazljivo ob nedeljah popoldne poslušajo, ko se jim bere in razlaga iz »Umnega gospodarstva in kmetijstva« v tako imenovani kmetijsko napreovalni šoli, ki sem jo tudi tukaj začel. Veliko jih hodi poslušat ali zaradi novosti ali iz radovednosti ali iz poskušine, se še nisem prepričal.

Naprosil sem tudi slavno c. kr. kmetijsko družbo, ko bi naši šoli hotla velikodušno podariti eno garnituro najpotrebnejšega vrtnarskega orodja, ker nameravamo šolsko drevesnico ustanoviti, ki so šolski otroci že veliko pešek v ta namen prinesli, ter jih v šoli shranjujejo do spomladi za setev.

Želel bi le še k sklepu, da bi se časoma veliko šolskih pripomočkov za poodčitane pri nauku nakupilo, in da bi vsi udje krajnega šolskega sveta ne le tukaj, ampak po vsi dragi in mili slovenski deželi bili na »Učit. Tovarša« naročeni, ter tako lažje učitelje v težavnem stanu podpirali; v to Bog pomozil!

Janez Sajè.

Iz Ljubljane. (Iz društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem.) Po listnicah sem opomnil št. 17, 38, 44, 48, 53, 64, 67, 73, 87, 90, 150, 155, ki so še od leta 1871. pri vdovskem društvu na dolgu, da naj plačajo do 1. svečana 1872. zaostale doneske. Po odborovem sklepu dne 27. nov. pret. l. učitelj, ki ne plača do te dobe, ni več društvenik. Ker pa vseh dolžnikov pa tudi tistih, ki so že za l. 1871. letnino na dolgu, nisem še to pot tirjal, naj se pa sami tirjajo. Žalostno je sicer, da država in dežela še nič ne stori za učiteljske vdove in sirote, in vse to malaga srenjam in učiteljem samim, a kaj pomaga roke viti in tarnati, pomagaj si sam, in Bog ti bo pomagal, pa enkrat menda tudi že dežela in država!

M. Močnik.

— *Jezičnika* IX. leto ima le nekoliko zvezkov na prodaj à 50 sold. g. Gerber. Kaj več o njem spregovorimo, kedar mu prinese X. leto sklep, predgovor in razgled.

Premembe v učiteljskem stanu. G. Iv. Poženel, učit. v Černem Verhu je prestavljen na Unec in na njegovo mesto v Črni Verh pa g. Janez Zakrajšek, učit. na Uncu. Služba v Gorjah na Gorenskem je podeljena g. Pet. Grossu, poduč. v Sent-Vidu pri Zatičini in v Čatežu g. Andr. Gerčarju, učit. v Nevljah pri Kamniku.

Prošnja. Vse p. n. gg. okrajne šolske nadzornike in učitelje, ki so okrajni in krajni šolski svetovalci na Kranjskem, Koroškem, Stajarskem in Primorskem vljudno prosimo, da bi nam pošiljali vse premembe v učiteljskem stanu in sploh novice o šolstvu in učiteljstvu, in da bi našemu listu nabirali obilo naročnikov in pošiljali naročnino gosp. založniku do 15. t. m.

Vredništvo „Uč. Tovarša“.